

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Sekretarz Stanu
Dariusz Piontkowski

DKOPP-WOKO.440.16.2022
2023 r.

Warszawa, 07 marca

**Pani
Krystyna Syrnyk
Prezes Zarządu
Fundacja Prosvita**

Szanowna Pani Prezes!

Uprzejmie dziękuję za przesłane Ministrowi Edukacji i Nauki postulaty Ukraińskiego Kongresu Oświatowego.

Odnosząc się do poszczególnych kwestii, proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień:

Ad 1. Zapewnienie podręczników do nauczania języka ukraińskiego jako języka mniejszości narodowej oraz historii i kultury Ukrainy, w tym przejęcie przez MEiN praw autorskich i praw własności do wydanych w latach 1990-2011 przez WSiP podręczników i materiałów pomocniczych do nauki języka ukraińskiego w Polsce.

Ministerstwo Edukacji i Nauki nie jest wydawcą podręczników, a tego typu działalność nie mieści się w zadaniach statutowych urzędu. Wydawaniem podręczników zajmują się wydawcy edukacyjni lub inne zainteresowane podmioty. Nauczanie języka mniejszości, języka regionalnego, własnej historii i kultury oraz geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa odbywa się na podstawie programów nauczania dopuszczonych do użytku w szkole przez dyrektora szkoły. Nauczyciel - zgodnie z art. 22aa ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty - może zdecydować o realizacji programu nauczania z zastosowaniem podręcznika, materiału edukacyjnego lub materiału ćwiczeniowego albo bez zastosowania tychże pomocy dydaktycznych.

Zgodnie z art. 68 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych podręczniki szkolne i książki pomocnicze do kształcenia uczniów w zakresie niezbędnym do podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej mogą być dofinansowywane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw oświaty i wychowania.

Dofinansowaniem objęte są te podręczniki, które uzyskały dopuszczenie do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i zostały wpisane do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego dla mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, jak również tzw. książki pomocnicze (np. zeszyty

Ministerstwo Edukacji i Nauki

ćwiczeń, słowniki przedmiotowe, poradniki metodyczne), które nie podlegają procedurze dopuszczania do użytku szkolnego.

Wykaz podręczników i książek pomocniczych objętych dofinansowaniem jest ustalany corocznie, po przedstawieniu propozycji wydawniczych przez podmioty posiadające wyłączne autorskie prawa majątkowe do przygotowywanych podręczników i książek pomocniczych, biorąc pod uwagę zapotrzebowanie szkół na poszczególne tytuły oraz możliwości finansowe ministerstwa.

Zakupione przez MEiN podręczniki i książki pomocnicze są przekazywane nieodpłatnie do właściwych kuratoriów oświaty, które następnie przekazują je do bibliotek szkolnych lub międzyszkolnych zespołów nauczania, na podstawie zamówień dyrektorów szkół.

Taki system gwarantuje odpowiednią dystrybucję podręczników i dostęp do bezpłatnych podręczników dla kolejnych roczników uczniów, należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz posługujących się językiem regionalnym - kaszubskim.

W przypadku podręczników i książek pomocniczych przeznaczonych dla ukraińskiej mniejszości narodowej dla szkół podstawowych - ich wydawcą jest Fundacja PROSVITA, która obecnie jest w trakcie realizacji kolejnej umowy zawartej z Ministerstwem Edukacji i Nauki na opracowanie i wydanie książki pomocniczej. Fundacja od 2020 roku występuje do MEiN z wnioskiem wydawniczym na dofinansowanie opracowanych zeszytów ćwiczeń.

Natomiast podręcznik do nauki języka ukraińskiego dla uczniów szkół ponadpodstawowych należących do mniejszości ukraińskiej przygotowuje Katolicki Uniwersytet Lubelski, w ramach umowy zawartej z Ministerstwem Edukacji i Nauki na wydanie w latach 2020-2022 podręcznika do języka ukraińskiego dla liceum i technikum.

Dotychczas zostały wydane i dofinansowane w 100% przez Ministerstwo Edukacji i Nauki następujące publikacje przeznaczone dla ukraińskiej mniejszości narodowej:

Fundacja PROSVITA otrzymała środki finansowe na opracowanie, wydanie i dostarczenie do kuratoriów oświaty następujących książek pomocniczych:

1. Подорож Україною. Робочий зошит з українознавства, ч.1 (Podróż po Ukrainie. Zeszyt ćwiczeń z ukrainoznawstwa, 2020 rok) tytuł przeznaczony dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej;
2. Подорож Україною (Podróż po Ukrainie). Zeszyt ćwiczeń z ukrainoznawstwa cz. 2, do nauki języka ukraińskiego, historii, kultury i geografii dla uczniów z klas IV szkoły podstawowej (2021 rok);
3. Подорож Україною (Podróż po Ukrainie). Zeszyt ćwiczeń z ukrainoznawstwa cz. 3, autorstwa Marka Syrnyka, Natalii Bogdanets'-Biloskalenko, Yulii Shumeyko do nauki języka ukraińskiego, historii, kultury i geografii dla uczniów klas V szkoły podstawowej (2022 rok- w trakcie rozliczenia końcowego).

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II:

1. Od słowa do wiedzy. Podręcznik historii literatury ukraińskiej dla klasy I liceum i technikum, część 1. Podręcznik gramatyki języka ukraińskiego dla klasy I liceum i technikum, część 2, autorzy: Marta Kaczmarczyk, Albert Nowacki, Dagmara Nowacka, Tetyana Ouerghi (2022 rok);
2. Od słowa do wiedzy. Podręcznik historii literatury ukraińskiej dla II klasy liceum ogólnokształcącego i technikum, część 1. Gramatyka języka ukraińskiego dla II klasy liceum ogólnokształcącego i technikum, część 2, autorzy: Marta Kaczmarczyk, Albert Nowacki, Dagmara Nowacka, Tetyana Ouerghi (2022 rok).

Wszystkie podręczniki i książki pomocnicze przeznaczone dla uczniów ukraińskiej mniejszości narodowej, sfinansowane przez Ministerstwo Edukacji i Nauki, są również publikowane w wersji elektronicznej na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej www.zpe.gov.pl do bezpłatnego korzystania przez uczniów i nauczycieli, oraz wszystkie zainteresowane tymi publikacjami osoby.

Ad 2. Powołanie nowej instytucji, tj. Centrum Rozwoju Edukacji Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

Ministerstwo Edukacji i Nauki nie widzi potrzeby powoływania nowej instytucji realizującej zadania na rzecz edukacji w zakresie języków mniejszości narodowych, etnicznych i języka regionalnego, z uwagi na pełne systemowe włączenie tego nauczania, realizowanego przez publiczne przedszkola i szkoły dla dzieci i młodzieży wszystkich typów. W zał. apelu nie wskazano konkretnie, które niezbędne działania w obszarze oświaty mniejszości narodowych i etnicznych nie są podejmowane ze względu na brak odpowiedniej instytucji.

Ad 3. i 4. Dokonania zmian legislacyjnych, dotyczących:

- a) funkcjonowania międzyszkolnych zespołów nauczania języka mniejszości,
  - b) wypracowania w wyniku współpracy między stroną rządową a przedstawicielami mniejszości, nowych strategii rozwoju oświaty poszczególnych mniejszości, w tym mniejszości ukraińskiej.
4. Powrotu do rozmów pomiędzy przedstawicielami mniejszości a przedstawicielami strony rządowej, w tym Ministerstwa Edukacji i Nauki, na temat wypracowania optymalnego modelu funkcjonowania systemu oświaty w zakresie zadań umożliwiających podtrzymanie poczucia tożsamości uczniów należących do mniejszości.

Postulowane obszary interwencji legislacyjnej, a zwłaszcza zasadność tworzenia nowych strategii, mogą być przedmiotem poszerzonej debaty na forum Komisji Wspólnej Rządu oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Ministerstwo Edukacji i Nauki nie planuje w najbliższym czasie tworzenia nowych strategii edukacyjnych.

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Ad 5. Zapewnienia w ramach polskiego systemu oświaty nauczania języka ukraińskiego jako języka ojczystego dla uczniów z Ukrainy, którzy znaleźli się na terytorium Polski jako uchodźcy po rozpoczęciu przez Federację Rosyjską pełnowymiarowych działań zbrojnych przeciwko Ukrainie od dnia 24 lutego 2022 r.

Obowiązujące w przepisach polskiego prawa oświatowego rozwiązania dotyczące nauki języka ukraińskiego uwzględniają odrębny status prawny obu grup uczniów.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym (Dz. U. 2017 r. poz. 823), mniejszość narodowa to grupa obywateli polskich, która spełnia łącznie następujące warunki:

- jest mniej liczebna od pozostałej części ludności Rzeczypospolitej Polskiej,
- w sposób istotny odróżnia się od pozostałych obywateli językiem, kulturą lub tradycją,
- dąży do zachowania swojego języka, kultury lub tradycji,
- ma świadomość własnej historycznej wspólnoty narodowej i jest ukierunkowana na jej wyrażanie i ochronę,
- jej przodkowie zamieszkiwali obecne terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od co najmniej 100 lat,
- utożsamia się z narodem zorganizowanym we własnym państwie.

Za mniejszość narodową uznaje się m.in. mniejszość ukraińską (art. 2 ust. 2 ww. ustawy).

Prawa mniejszości narodowych znajdują swoje odzwierciedlenie w Konstytucji RP, Ustawie o Mniejszościach Narodowych i Etnicznych oraz o Języku Regionalnym, Konwencji Ramowej o Ochronie Mniejszości Narodowych, Europejskiej Karcie Języków Regionalnych i Mniejszościowych.

Stosownie do powyższego, w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2022 r. poz. 2230) zapisano, że szkoła i placówka publiczna umożliwiają uczniom należącym do mniejszości narodowej podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, a w szczególności naukę języka oraz własnej historii i kultury.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1627), na wniosek rodziców, przedszkola, szkoły i placówki publiczne umożliwiają uczniom należącym do mniejszości narodowych podtrzymywanie i rozwijanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej przez prowadzenie:

Ministerstwo Edukacji i Nauki

- 1) nauki języka mniejszości narodowej lub etnicznej,
- 2) nauki własnej historii i kultury.

Nauka języka mniejszości w szkołach może być organizowana:

- 1) w formie dodatkowej nauki języka mniejszości,
- 2) przez prowadzenie zajęć edukacyjnych w dwóch językach: języku polskim i języku mniejszości,
- 3) przez prowadzenie zajęć edukacyjnych w języku mniejszości.

Z powyższych rozwiązań korzystają uczniowie należący do ukraińskiej mniejszości narodowej.

Odrębną grupę uczniów, w stosunku do uczniów ukraińskiej mniejszości narodowej, stanowią uczniowie przybyli z Ukrainy, niebędący obywatelami polskimi. Dla tej grupy uczniów przewidziano inne rozwiązanie w zakresie nauki języka ukraińskiego. Stosownie do art. 165 ust. 15 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 z późn. zm.), dla osób niebędących obywatelami polskimi, podlegających obowiązkowi szkolnemu, naukę języka i kultury kraju pochodzenia organizuje placówka dyplomatyczna lub konsularna kraju ich pochodzenia działająca w Polsce albo stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości. Nauka może być organizowana w szkole w porozumieniu z dyrektorem szkoły i za zgodą organu prowadzącego. Szkoła udostępnia nieodpłatnie pomieszczenia i pomoce dydaktyczne.

Jednocześnie zapisy § 20 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1283) precyzują, że:

- 1) dla uczniów niebędących obywatelami polskimi, podlegających obowiązkowi szkolnemu placówka dyplomatyczna lub konsularna kraju ich pochodzenia działająca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo stowarzyszenie kulturalno-oświatowe danej narodowości mogą organizować w szkole naukę języka i kultury kraju pochodzenia, jeżeli do udziału w tym kształceniu zostanie zgłoszonych co najmniej 7 uczniów,
- 2) łączny wymiar godzin nauki języka i kultury kraju pochodzenia nie może być wyższy niż 5 godzin lekcyjnych tygodniowo,
- 3) dyrektor szkoły ustala w porozumieniu z placówką dyplomatyczną lub konsularną lub stowarzyszeniem dni tygodnia i godziny, w których może odbywać się w szkole nauka języka i kultury kraju pochodzenia.

Powyższe rozwiązanie dotyczy wszystkich uczniów z Ukrainy, niezależnie od tego, czy przybyli do Polski przed czy od 24 lutego br. w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa. Z ww. rozwiązania korzystają także inne osoby niebędące obywatelami polskimi przebywające w Polsce.

Ministerstwo Edukacji i Nauki

Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, że rozwiązania w zakresie nauki języka ukraińskiego wynikają z odrębnego statusu prawnego uczniów należących do mniejszości narodowej oraz uczniów przybyłych do Polski. Postulowane przez Ukraiński Kongres Oświatowy wspólne nauczanie języka ukraińskiego dla uczniów należących do mniejszości i uczniów przybyłych z Ukrainy stanowiłoby nieuzasadnione odstępstwo od przedstawionych powyżej odrębnych zasad nauczania języka ukraińskiego. Realizacja postulatu Kongresu skutkowałaby również zróżnicowaniem praw edukacyjnych uczniów niebędących obywatelami polskimi w zależności od faktu czy ich język jest językiem ojczystym mniejszości narodowej w Polsce.

Podkreślić należy w tym kontekście, że system oświaty w Polsce jest systemem opartym na zasadach demokratycznego państwa prawa, a proponowane rozwiązanie de facto stanowiłoby pogwałcenie praw innych cudzoziemców uczących się w szkołach polskiego systemu oświaty, w którym językiem wykładowym jest wyłącznie (poza przypadkami wskazanymi wyżej) język polski. Polski system oświaty obejmuje (jest gotów objąć) wszystkich uczniów z Ukrainy, którzy przebywają obecnie na terytorium RP, co związane jest z ogromnym wzrostem zadań i kosztów ponoszonych przez władze publiczne (samorządy i rząd). Poszerzenie katalogu tych zadań o postulowane rozwiązanie, a co za tym idzie zwiększenie kosztów, nie jest brane pod uwagę.

Z poważaniem

Dariusz Piontkowski

Sekretarz Stanu

/ - podpisano cyfrowo/